

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Kolek (štampelj) znesu vselej
30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Velja do konca tekočega leta
po pošti in v Ljubljani na
na mesec — 50
posamezne številke po —

Vredništvo je na stolnem
hiš. št. 284.

Naročnino prejema opravniš
(administracija) in ekspedija v
Blaznikovi tiskarnici na Bregu.

Izhaja

po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in saboto.

Hermanov govor.

Ustavoverni državni poslanci niso kmalo
slišali tako grenkih resnic, kakor jih jim je
govoril štajarski poslanec gospod Herman 18.
t. m. v peti seji državnega zbora. Govor je tako
čvrst in mojstrsko izdelan, da bode bralcem
„Slovenca“ gotovo ustreženo, da jim ga podamo
v prevodu, ki smo ga naredili po stenografičnih
poročilih*.

Najprvo naznamim svoje stališče brez ozira
na nasledke, ki jih bode morebiti moj govor
imel v posebni združbi.

Dokazovalo se je, da mora državni zbor
oziroma deželni zborov samostalen biti zavolj
upora, ki so ga deželni zbori razodevali o
volitvi poslancev v državni zbor. Ne da bi ta
upor preudarjali, ne da bi poslušali pravične
tirjatve in želje deželnih zborov, ne da bi se
z njimi spravili, so še samovoljno ovrgli nji-
hovo pravico, pošiljati v državni zbor poslancev
izmed sebe, ki se opira na cesarsko pismo 20.
oktobra 1860 in še celo na februarjevo ustavo,
ter so izrekli samostalnost državnega zbora
samosvojnosti deželá in kraljestev v škodo. In
to je storil državni zbor, ki so mu celo njegovo
postavnost spodbijali, ki mu je bilo mogoče
sklepe delati le vsled neznanskega pritiskanja
pri volitvah, ki so se mu zoper to samovlast-
nost upirali mnogi poslanci v državnem zboru
in pa ljudstvo zunaj državnega zbora. (Oho!)
Zavolj teh okoliščin — ne govorim v imenu
posebne združbe — smem v imenu svojih vo-
lilcev izreči, da je postava 2. aprila 1873 sicer
dana, pa ne po pravici. (Oho!)

Predsednik (govornika ustavlja): Dr-
žavne temeljne postavbe so pravna podlaga na-
šemu zboru; toraj ne morem pripustiti, da bi
se njihovi veljavnosti ugovarjalo.

Poslanec Herman (nadaljuje): Mislim,
da jaz, ud te zbornice, smem vir postav pre-
iskovati in pretresovati — da, še več rečem,
in tedaj v imenu svojih volilcev očitno ugovarjam
tem postavam.

Po takem potu postavbe delati sicer mar-
sikomu pristuje, pa svobodno in po ustavi to
ni, in nobeden se ne sme pohujšati, ako se
upiram zoper te postavbe, in iz tega upiranja
ne morem zopet izhajati pravica, izmisliti nove
sile, s katerimi bi se ta upor ustavil.

Sto postav je pa tudi oziroma volitevne
pravice pravemu ohranilnemu ljudstvu v škodo
in meščanstvu s premakljivo istino v prid na-
stopila enakopravnost, ki nas z veliko žalostjo
napolnjuje gledat pravice, ljubezni in modrosti
v državnem vladanju; in če se pomislimo, da
je ravno tista vlada, ki je to postavo na dan
spravila, tudi volitve izvršila, se, gospóda moja!
lahko razumeva lice te zbornice, in se mora
tudi milovati ljudstvo, ki je zopet volilo, dasi-
ravno je vedilo, da bo večina v manjšini in da
se bodo delale postavbe in sklepi, ki njegovi
lastnini ne bodo primerni.

Gospóda moja! postava 2. aprila 1873 in
sostava te zbornice je zmaga in utrditev stanja
in zmage ene stranke, enega stanú, enega

* Da govor pride v roke tudi narodnjakom,
ki „Slovenca“ ne beró, zlasti volilnim možem na
Štajarskim, da bodo vedili ceniti svojega držav-
nega zastopnika g. Hermana, dali smo jih 600
posebej natisniti. Kdor jih kaj želi, da jih
razdeli med ljudstvo, naj se obrne do vredništva,
kteremu jih bode brezplačno poslalo.

plemena (smeh), nemškega meščanstva. (Ne-
mir.)

Predsednik: Gospode prosim nekoliko
veči tihote, ker sicer ni mogoče slišati gospoda
govornika.

Poslanec Herman (povzame besedo): In
da bi bilo v takih okoliščinah drugim ljudstvom
in strankam mogoče popolno razodeti svoje
želje in pravice v tej zbornici in jim dobiti
veljavo; nadalje, da bi se na tej podlagi na-
sprotno poravnala in naredil stanovitni mir, da
bi se po tem potu pospešila edinstvo in moč v
državi, to se bo težko trdilo in dokazovalo;
nasprotno moremo reči, da s temi postavami je
napovedan nov boj ljudstvom. deželam in kra-
ljestvom (na levi: oho! gotovo ne!), in
da se je tako napravil stan, v katerem se bode
država in njene dežele med sabo bojevale in
njihove najboljše moči ugonobile.

Moja gospóda! avstrijska ljudstva samo-
vladarsko neomenjeno vladó še prenašajo, ali
stranke s samosilstvom ne morejo prenašati.
Da pa vsi ne morejo pridobiti tukaj veljave
svojim pravicam in željam, to priča ravno naša
manjšina, in to pričajo tudi prazni sedeži.

Omenili so se tudi poslanci teh sedežev.
Ker sem njih misel, si štejem v čast, da spol-
nim dolžnost in se poženem za nepričujoče.

Čehi so bili na Dunaji in so se z nami
posvetovali, in so se potem zopet domu vrnili.
(Sme.) Rekli so: Avstrija je pod varstvom sta-
novitne, blagovite, če tudi brez njih narejene
ustave; njeno gospodarstvo ima po vradnem
poročilu (sme) neizrečen pospeh; mir, ki se
ima utrditi, je že tudi res narejen (sme), in
razkričano hujskanje zoper duhovne je že go-
tovo nehalo; očitna in zasebna pravica je
izvrstna. Ker je vse tako dobro, jih tudi ni
treba in zato ostanejo doma. (Dobro! na
desnici in sme.)

Svetovna razstava je bila sicer draga in
okoliščinam neprimerna potrata, pa več del
primanjkljeja bo vendar zopet njih zadel, in
pohvale radi drugim prepusté. (Dobro! na
desnici in velik sme.)

Od Slovanov, in zlasti od Čehov nočejo
na Dunaji, kjer le nemški duh namesti izgna-
nega svetega Duha vlada (velik sme) . . .

Predsednik (ustavlja): Gospoda govornika
prosim, da naj glasneje govori, ker ga sicer ne
morem razumeti.

Poslanec Herman (povzame besedo):
Rekli so, da od njih na Dunaji nič nočejo ve-
diti, in se jim nočejo vsilovati; kar pa hočejo, to
so jim že stokrat povedali, zato pa nič ne
morejo pomagati, če imajo na Dunaji tako
kratek spomin, in če danes nič več ne vedó,
kaj so včeraj govorili. (Sme na desnici.)

Na prosto pot, katero so jim bili enkrat
odprli, bi bili, pravijo, radi stopili, pa, preden
jim je bilo to prav mogoče, so jim jo zopet
zaprli. Pozneje so bili še dvakrat vabljeni,
da naj svoje želje in pravice naznani in jih z
državo v edinstvo pripravijo; pa, ko so bili
na potu proti Dunaju, so jim vrata pred no-
som zaprli. To ravnanje in ta državna in
vladina modrost jim ni prav razumevna. (Sme
na desnici.) Avstrija, pravijo, dokaj nerada
spolnuje dolžnost hvaležnosti, in oni nočejo k
temu posebne prilike dajati. Hrvatje in Srbi
so 40.000 mrljcev za cesarja in cesarstvo
pustili na bojišču in v zahvalo zato so brez
varstva in pomoči izročeni tistim in prisiljeni
k pošteni zvezi s tistimi, ki so nasprotno de-
lali. In Sedmograjsko naj bi izvedilo, kaj se
pravi hoditi v državni zbor — tako so rekli

njegovim poslancem — ko so prišli v februar-
jev državni zbor. Sedmograjsko je izvedilo to,
ker je bilo iz same hvaležnosti izbrisano iz-
med živih v prid tistim, ki niso prišli v držav-
ni zbor (Dobro! Dobro! na desnici.) In Čehi
so vendar zmiraj svojo dolžnost spoštovali in
vsako leto pridno pošiljali na Dunaj veliko
milijonov, in prav veliko vojakov dajali, in v
zahvalo za to je Avstrija na Pemschem, ker so se
Čehi držali svoje zapisane, pripoznane in s
prisego potrjene pravice, skorej delala kakor
sovražnik v sovražnikovi deželi, z obsedo (ugo-
varjanje na levi), z globo in ječo, z zatira-
njem družeb in gospodarstvenih naprav (dobro!
na desnici, ugovarjanje na levi) in tako dalje
in z neznanskim pritiskanjem pri volitvah.
Gledé tacih dogodeb bi vendar modra vlada
razvidila, da ne morejo priti v to zbornico, in
zato domá ostanejo.

Gospóda moja! tudi o drugem vprašanji,
namreč o cerkvenem, se je tukaj tako govorilo
da se ne vjema s čutilom ljudstva in me sili
na to odgovoriti. Hočejo namreč napolniti
praznote, ki so jih sami storili s tem, da so
odpravili dvojestransko pogodbo, ker so zavolj
njih prišli v tak stan, ki je škodljiv očitni
pravici in državni veljavi. Koliko je ravno
sedanje cerkveno vredstvo škodljivo očitni
pravici, nam bode menda gospod poročeval-
lec natančneje razjasnil (sme na desnici); jaz
si tega ne morem misliti, in kar zadeva škodo-
vanje države veljave, si menda poročevallec
misli svobodnjake, ker le-ti so dandanašnji dr-
žava. Ko bi se tudi drugi šteli k državi, bi
se morda to ne trdilo, in če se že mora cer-
kveno gospostvo odpraviti, prosim, povejte mi:
Kaj pa je to gospostvo? Ali tiče se morebiti le
cerkvene zadeve? Ali je to gospostvo vsacemu
škodljivo? (Da! na levi.) Ali bi bilo go-
spostvo svobodnjakov bolje? (Da! na levi.)
Kdo pa zahteva, da naj namesto cerkvenega
gospostva nastopi gospostvo liberalne države
in kdo je Cerkev nadomestovalec? Ali so ga
pač kaj prašali, ali saj svetovali, da naj se
vpraša?

Gospóda moja! Verske in cerkvene koristi
niso samo koristi cerkvene vlade, so pa veliko
več koristi ljudstva v najvišem pomenu, in
ljudstvo se vere drži, ker se mora držati, ker
zasledno čuti, da brez vere in brez nabožnosti
vladavec in vladanci zabredejo v neréd in
zmešnjavo, da gre vse brez glave in križem,
in da nobena država in nobeno ljudstvo brez
vere ne more obstati. Ako se pregrehe, hu-
dodelstva in nepodložnost razpasejo, ako se
zgubé vse čednosti ljubezni do bližnjega, po-
korščine, varčnosti in pridnosti itd., ako se vse
križem meša, kdo ima škodo? Nemara libe-
ralna država? Ne, ampak ljudstvo; gospóde,
poslušajte glas ljudstva; ako se po njem rav-
nate, obljubim, da bode naučni minister svoje
osnove za nove cerkvene postavbe mogel v žepu
obdržati. (Splošni sme in nemir.)

Dandanes hoče že vsak cerkvene reči ob-
ravnavati, od ministra do prodajavke juhe na
trgu (velik sme). Vse se zaganja na Cerkev,
od ktere vendar vsi živé. Pač da, prikupljenje
pri drhali, častne službe in njih poviševanje,
sedeže v zbornicah, celo ministerske službe se
najlože dobé Cerkev na škodo (velik sme in
oho-klici na levi), in celo slabosti in lise se
najlože dajo pokriti z obleko, ki so jo Cerkev
raztrgali.

Gospóda moja! Cerkev je naprava za ve-
soljni svet in njeno kraljestvo se ne stéza le
samo na Avstrijo, ona kakor taka potrebuje

središnega vodstva, poglavarja, društvene razredbe v svojem vodstvu, in ona ima pravico sama si dajati tiste pravila in vredbe, po katerih dela in živi in svoje imenitne namene dosega. Cerkev mora učiti vse narode, njena naloga je: odgojati človeški narod, ona ima iskati božje resnice in jih postaviti kakor luč in svetilnik, na katerega morajo gledati vladavci in vladani, da ne zaidejo. Kjer se vsak obrača zgolj na revno brlečo svetilko svoje pameti — in pa saj sleherni ima svojo pamet — tam bo vse mrgolelo kolobocije in zmešnjave.

Gospoda moja! Država je zmožna le po zunanem k pokorščini prisiliti, zamore le za dovršeno djanje strahovati, ali voljo za pravost zbuditi in vtrditi, hudobne nagibe, ki gospodujejo človeku v srcu, zatirati, pravno lastnijo vpodobiti, človeka storiti človeka, tega ona ne more, to more le Cerkev.

In pa saj zgolj omikanje uma ne zadostuje: petroleveci (požigavci s petrolejem), tolikeri sleparji in goljuhi (velik smeh) — saj so bili vsi po umu omikani. Olikuma je le še toliko nevarniši, ako v službi pravne volje ne dela. Država gospoduje v posvetnem, Cerkev v pravem okrožju. Cerkev ni nad državo ne pod državo, ona je enakopravna z državo (ugovarjanje na levi). Le samo tam, kjer se cerkvena in svetna oblast med seboj spoštujeta in podpirata, je mir, sreča in blagoslov. Cerkev je še le državnonevarna postala, odkar so država liberalci, kateri v svojem materijalizmu vse nadzemeljsko tajé in v svoji gospodovalnosti in samopridnosti vsako nesvojo samostojnost odbijajo.

Cerkvi perut za perutjo s telesa rujejo, zraven tega pa čez gospodovalstvo Cerkve kričé!

Sicer pa je veliko družih vprašanj in nadlog, ki so nam bliže in ktere ima le izločno sam liberalizem na svoji vesti. Zavračam na vedno več revščino in spačenost ljudstev; zavračam na splošno očitno nevarnost, ki vedno raste in je dosegla stopnjo, da ljudstvo žene v obup. (Smeh.)

Zavračam na to, da obrtnijski in meščanski stan sta že v nič djana, in da kmetijstvo bode v kratkem enako in le še na niti visí. Zavračam na razdjani mir med Cerkvijo in šolo; zavračam na počenje priraščajoče mladine, da človeka obhaja strah in britkost pred prihodnostjo; zavračam na splošno dušno potrtje!

Veruje se nič več ne — upa se nič več ne; ljudstvu je odmaknjen tudi poslednji držaj, zanašanje na pravico pri vladi. In ta liberalna politika rodi stanje, ktero bi se utegnili imenovati zmešnjava in brezvladje v malem. (Živo ugovarjanje na levi in klici: To je že prehudo!) Nobeden več ne vé, kaj hoče, kaj mora. (Smeh.) Klici na levi: To je res! To je narobe svet. (Smeh.) Ali mar ne?

Narodi so konservativni, vlada in državni zbor pa sta liberalna, in gornja zbornica še bolj liberalna memo spodnje, in vlada je zdajci dospela do skrajne levece. (Velik smeh.) Vladi ni Avstrijska, ona je vlada ene stranke, vse očitne zadeve, vmes celo pravstvo se od strničarskega stališča — (klici na levi: Oho! in velik nemir).

Predsednik (ustavlja): Prosim gospode poslance, da naj gredo na svoje sedeže. Ne morem govornika razumeti. Gospoda govornika pa prosim, da naj glasno govori, kolikor le more.

Poslanec Herman (nadalje): Govoril sem o nasledkih liberalne politike. K temu gre dalje: Država je samovladarska, državni časniki pa pěstvajo republiko in zasramujejo načelo postavnih vladarstev (legitimacijski princip). (Klici: oho! in smeh na levi.) Narodi so v svoji večini véni in katoliški, cesar se imenuje apostoljsko veličanstvo in ima pregovor „viribus unitis“, vladini listi se pa pečajo s hujskanjem duhovstva in s preganjanjem katoličanov in z draženjem narodov in ostali časniški drhali zaznamujejo sléd, ktera pa tudi piše in počenja tako, da pri najbolj rudeči republikli se skor gerje ne more. (Klici: Bolj glasno!)

C. kr. vradniki liberalizujejo (prostomišljeno delajo) ljudstvo (splošni smeh), in vojni minister liberalizuje vojaštvo (še več in dolg smeh), in potem se napravi sodnja preiskava, da naj se pretresa v vojaštvu nepokorščina in nepodložnost. Tako, gospodje, se spridujejo

polagoma vse vrste družbinstva (smeh) in naš stan... (Glasni klici: Konec! Nasprotni klici: Pustite izgovoriti!)

Moj sklep se glasi: Stan je tak, da duh domoljuba in samodržavnega čutila zmiraj bolj v dim gre, in da se zaupa v Avstrijo bolj in bolj iznebitvajo. (Živo ugovarjanje na levi in v središču — klici: Oho!) In ravno vselej takrat se ga znebijo, kedar liberalno veličanstvo zopet na krmilu sedi, in da za Avstrijo ni otenja, dokler se vladstvo ne spremeni in se ne da vlada v take roke, da se priporočuje bolj z državovodsko zmožnostjo in z višim duhom, kakor pa z neko zamrzo zoper Cerkev in druge narodovnosti. (Splošni smeh, dobroklici na desnici).

Politični pregled.

V Avstrijskih deželah.

Včeraj bila je menda zadnja seja državnega zbora, ki bode še le po novem letu svoje seje zopet začel.

Nekteri konservativni listi hudo grajajo grofa Hohenwarta, da se ni vdeležil adresne debate. Pa Hohenwart je govoril v imenu svojega kluba, in klub je imel gotovo veljavne vzroke, da se je debate zdržal. — Poslancu Hermanu se od vsih strani zahvaljujejo za njegov izvrstni govor.

„R. Kor.“ piše, da so Moravski federalistični poslanci predsedništvu državnega zbora pisali, da pridejo v državni zbor.

V Deakovem klubu se je 22. t. m. govorilo, da sta Szlawy in Kerkapoly demisionirala. „Pest. Lloyd“ pravi, da Szlawy ne odstopi, Kerkapoly pa odstopi še le pozneje. Sennyey trdi, da ne mara biti minister; če bi Sennyey prišel v ministerstvo, bi moral pasti Andrassy. — Ghiczy bode v Komornu zopet voljen za poslanca. — Ko je bila v Ogrskem zboru obravnava zarad deputacije, ki naj cesarju v imenu zbornice za petindvajsetletnico srečo voši, hoteli so namreč udje levega kluba zopet nasproti glasovati, in le Tisza jih je pregovoril, da tega niso storili.

Vnanje države.

Pruska. Bizmark je menda nalašč iz Varzina v Berlin prišel, da bi se vpri Windthorstovemu predlogu o splošni, neposredni in skrivni volilni pravici.

Badenski deželni zbor se je 20. t. m. pričel. Prestolni govor pravi, da se bo delalo za občni blagor Nemške, pa tudi za ohranitev pravic posameznih dežel.

Angleški parlament se snide 5. februarja 1874. leta.

Francoski ministri so Mak Mahonu naznanili, da odstopijo. Maršal jih je prosil, da obdržijo svoje portfejele do imenovanja novih ministrov. Broglie in Mayne menda ostaneta v ministerstvu. Mak Mahon menda želi, da bi v ministerstvo stopili tudi zastopniki levega središča, pa menda ne bodo hoteli, dokler ostane Broglie. Da Mak Mahon dela za monarhijo, sodijo nekteri po tem, da skuša pridobiti nekaj Angleških listov, ki naj bi priporočali kraljestvo. — Včeraj so se menda maršalu predstavili poslanci vnanjih držav, da so mu srečo vošili za podaljšanje njegove oblasti.

Laška. Papež so 19. t. m. sprejeli deputacijo odgojencev nemškega in ameriškega zavoda, ki so jim izročili lepo adresno. Nemcem so rekli, da se v njih deželi krščanstvo preganja kakor pod odpadnikom Julijanom; treba jim je tedaj potrpežljivosti in kreposti, in posnemajo naj zgled nemškega duhovenstva. — Amerikancem pa so papež rekli, da ima Cer-

kev tam popolno prostost, in da naj zvesto spolnujejo zapovedi Jezusove, sami sebe morajo premagovati, ako hočejo oditi skušnjavam slabih zgledov.

Španska in Amerikanska razprtija se bode menda mirno poravnala, Grant in Angleška vlada sta podaljšala čas, da Španjska dá zadostenje. — Uporniki v Kartageni se hočejo menda udati, da Španjska more rabiti barke v Amerikanski vojski. Kartagenci dobro vedo, da se ne morejo dolgo več braniti, in zdaj je najprimerniši čas, da se vdajo.

Ruski general Kauffmann in Kivanski kan sta se menda že dogovorila o pogojah neke konvencije.

Iz Rumunske se poroča, da se od 1. decembra naprej pri državnih kasah vnanje srebro več ne bode jemalo. — V Bukareštu živeči Avstrijanci pošljejo cesarju za petindvajsetletnico vošilno adresno.

Iz državnega zbora.

Sedma seja zbornice poslancev. Predsednik dr. Rechbauer naznanja, da so svitla cesarica prijazno sprejeli vošila zbornice poslancev o svojem godu. — Poslanec Lienbacher priporoča volitev odbornikov za preiskovanje vzrokov gospodarskega poloma. — Velitev poslancev Golaba, Fürsta, Klaudy-a, Scholneserja in Umlaufa se potrdi. — Minister Lasser sporoči, da se je vojaški polk, v katerem je več bolnih za kolero, v Gradec še le preselil, ko je bila vojaška oblastnija v Zagrebu povedala, da je dotični polk dobrega zdravja. Sicer se je pa hitro poskrbelo vse, kar koli zdravništvo zahteva. — Prihodnja seja 24. t. m.

Dopisi.

Iz Dolenje vasi, 22. novembra. Po naključbi dobim te dni list „Tagblatt II.“ v slovenski obleki. Nek črnogledi dopisnik iz Ribniško-Laškega okraja v njem zopet napada in sumiči duhovščino, da je hotela razprtije delati pri zadnji volitvi v Kočevji. No, se ve, da za spačenega človeka ni noben članek in noben dopis več mikaven, če ni v njem grdenja in zabavljanja čez duhovne, in ker se ne dá v tem smislu zaželenih faktov za vsak dan proti s kljuka sneti, treba si je izmisliti laži kar na celem. Tako tudi oni dopisnik. Pravi da so bili duhovni prav za prav zoper volitev Primoža Pakiža? — Sto goldinarjev za dokaz tega! dokler pa tega ne dokažeš, si nesramen lažnjiveč. Kdo je telegrafoval po daljne volilce, ki še niso bili gotovi, ali bi prišli, ali ne? Kdo si je največ prizadeval pridobiti trdostalne g. Barbotove volilce, ki niso hoteli od Primoža Pakiža nič več vedeti, odkar je pri direktnih volitvah proti njim glasoval? ali ne ravno duhovniki? Ali niso ravno trije zdaj daleč od tod bivajoči duhovniki jako daljno pot nalašč prišli volit v Kočevje? Ali veš ti stric poštenjakradovič, da je omahujoči volilec, ki je bil že vradnemu gospodu besedo dal, da bo volil Brauneta, le na silno prizadevanje duhovnika že zadnji trenutek od tega odstopil? In naposled se predrzneš še debelo lagati, da je naš občespoštovani g. Klun ravno tiste dni prišel semkaj z namenom, da bi zdražbo delal in za-se kandidiral! Pisavec tega zamorem pred vsim svetom dokazati, da sem mu ravno jaz sporočil, naj volilce v svojem domačem okraju za Primoža Pakiža pismeno pridobiti skuša, ali pa naj sam pride jim prigovarjat, ker bili so zarad gor omenjenega primerljeja vsi jako zoper

njega. Tudi Matiče iz pod Turjaka, ki pri dopisniku iz laško-ribniškega okraja nekaj velja, je menda to vedil? Sreča je bila, da je g. Klun res prišel; ne vem, če bi bil kdo drugi toliko zamogel opraviti pri njegovih rojakih, po zdajni moji skušnji ne lahko premakljivih možeh.

Ker se reva hočeš kot dopisnik ponašati pred svetom, — zakaj ne bi bil vsaj tudi ene resnične povedal, ki ti je dobro znana, kakor meni? Ali si že pozabil, kako je novopostal prijatelj mladostencev po vsi Dobropoljski in Robski fari od hiše do hiše neutrujeno letal, ter volilcem prigovarjal, da naj nikar ne hodijo volit v Kočevje, da naj rajši ostanejo doma itd.? — To dobro veš! pa tudi to veš, da so ravno duhovniki zopet volilce na pravo napotili, ker res bi jih bilo sicer nekaj ostalo doma. Če bi bil ti to povedal, bila bi v onem dopisu vsaj ena resnična.

Iz Tržaške okolice, 19. novemb. (X+Y). Pretekli petek so okoličani zopet pokazali, da ako so složni nekaj premorejo, ker izvoljeni so, razun enega, vsi od centralnega odbora priporočani kandidati. V I. in II. okraju, kjer sta narodna kandidata Jože Sancin in dr. Volbenk Muha izvoljena, sta nasprotna kandidata nekaj glasov vjela; v III., IV. in VI. pa so narodni kandidati gg. Štef. Nadlišek, dr. Lozer in Jože Nabergoj izvoljeni skoraj enoglasno. Najbolj ponosen sme biti IV. okraj s svojim visokoučenim zastopnikom, dr. Lozerjem, ki je vsestransko izobražen in tudi težavnega poslanskega bremena ni prevzel iz sebičnosti ali kake druge dobičkarije, ampak le zato, da bi za v marsikateri zadevi zanemarjeno okolico kaj storil. Sicer se je zoper njega močno agitovalo, posebno po odpadniku „capo distretuale“ Ferlugi, pa volilci se niso dali motiti in razun 4 so vsi njemu dali svoje glasove. Da je pa dr. Lozer od 71 oddanih glasov dobil le 52, bilo je ktrivo to, da je komisija 15 glasov zavrgla skoraj le zato, ker je pri imenu Lozer manjkal naslov dr. — Volitev dr. Lozerja je pa tudi v tem obziru zanimiva, da je prejšnji zastopnik in svetovalec dr. Nakič, ki je pri volitvi za podpredsednika fungiral, in za ktere ga je Ferluga na vse kriplje delal, vjel le gori omenjene 4 glasove; večje nezaupnice mu njegovi nekdanji volilci gotovo niso mogli dati. Za volitev dr. Lozerja se je posebno vrli narodnjak, namestnik predsednikov pri centralnem odboru, g. Jože Požar, potezal, in težko bi bili zmagali, če bi ne bil on tako trdno za dr. Lozerja stal. Slava torej vrlemu možu!

O volitvi v II. okraju, kjer je narodni kandidat dr. Muha s 44 glasovi izvoljen proti nasprotnemu kandidatu Maurerju, kateri je vjel 31 glasov, je naš znani prijatelj „Cittadino“ že prinesel članek, da bi se ta volitev preiskala, ker so se po njegovi trditvi godile nekatere nerodnosti; to je gotovo, da bodo Lahi vse poskušali, da bi katero volitev ovrgli.

Obžalovati pa moramo, da je v V. okraju narodnjak dr. Bizjak proti dosedanjemu poslancu Burgstallerju propadel, in to tem več, ker je g. Burgstaller dan popred že v I. mestnem volilnem redu izvoljen bil. Mi si te stvari ne moremo drugači tolmačiti, kakor da so nekateri njegovi častilci Burgstallerja hoteli s tem počastiti, da je v dveh krajih izvoljen. Še bolj napačno pa je to, da so ga ti „nekteri“ prosili, da naj se poslanstvu za mesto odpove, ono za okolico pa obdrži. — Tisti „nekteri“ naj bi bili pomislili, da g. Burgstaller spada k konservativni stranki, ki je z veliko težo le v I. redu proti rudeči Progressovi stranki zma-

gala; ko bi tedaj v mestu bilo treba novih volitev, bi se lahko zgodilo, da se izvoli kak privrženec „Progressove“ stranke, ktera je že zdaj tako mogočna; v okolici pa se ni tega bati, tukaj pri novi volitvi gotovo zmaga narodnjak; — g. Burgstaller pa tudi kot mestni poslanec za svoj nekdanji volilni okraj lahko kaj stori, če drugega ne, bi novega poslanca podpiral; okoličani bi bili tedaj na dobičku.

15. t. m. bila je prva seja mestnega zbora, kateri je predsedoval starosta baron Pascottini; volili ste se dve komisiji za pregledovanje volitev, mestnih in okoličnih, in že pri ti priložnosti se je pokazalo, kako kompaktno stoji Progressova stranka, ker vsi izvoljeni pregledovalci so njeni privrženci. Reklamirali se sme do prihodnje nedelje. 24. se zbor zopet snide da volitve potrdi in voli župana, kateri bo, ako ga na Dunaji o pravem času potrdijo, 26. kot deželni glavar odprl deželni zbor. Radovedni pričakujemo, kake bodo razprave deželnega zbora. Veliko ne smemo pričakovati, ker so zopet izvoljeni stari kolovodje in zagriznjeni lahoni; konservativna ali opozicijska stranka bode z okoličani vred komaj štela 22 glasov proti 34, in bo zmiraj v manjšini. Vendar pa upamo, da bo opozicijska stranka, čeravno je v manjšini, možato se ustavljala nepravilnim določbam večine!

Domače stvari.

„Omika“, kaj-li? — Kdor pozna „Narodovo“ pisavo, se mora pač čuditi temu, kako Hermanov sicer ostri, pa vse skozi spodobni in resnični govor pretresuje, rekoč: „Strastno zmerjanje, klerikalno pretiranje v cerkvenih rečeh, kakor ga je g. Herman produciral, duhove le razjari, še bolj odbije nego pridobi.“ On, česar naj večina listov od mesca julija dalje mergoli od naj geršili psovka zoper duhovstvo in naj boljši narodnjake, je zdaj pa za to, da naj bi se ranjeno avstrijsko stanje le prav z mehкими rokovicami tipalo!

Ne manj čudna je njegova misel, da ta Hermanov govor bi bil le takrat na mestu, ko bi bila „pravna stranka“ le za kacic 10 glasov v manjšini. Po tem modrovanji bi ddr. Vošnjak in Razlag še ust ne smela odpreti, ker njunih privržencev še toliko ni, da bi mogli klub (skupino) napraviti.

Ker je Hohenwart zoper to, da njegovi kluhovci pri adresni obravnavi govoré, pa za to, da glasujejo (namreč zoper adresno), zato dvomi „Narod“ nad „Daničinim upom, da bi Hohenwart utegnil biti kdaj O' Connell za Slovence! Ne mara ima on kacega kandidata za to nalogo? —

Na vso moč pa povzdiguje „Narod“ dr. Razlaga in njegov govor. Koliko pa je ta govor vreden, razvidi se naj bolje iz odgovora, ktere ga je poročevalec dr. Herbst Razlagu dal. Naj prvo ga pikne, ker je rekel, da z mislimi gr. Hohenwarta zadovoljen ni, ako ravno poslednji svojih misel še izrekel ni (znane so pač brez tega); veseli ga pa vender le, da ni zadovoljen, in sicer veseli ga vzrok, zaradi ktere ga Razlag s Hohenwartovimi mislimi ni zadovoljen. Zadovoljen neki Razlag zato ni, „ker on in njegova stranka stojé na podlagi postave in se zmiraj poganjajo za pravo in svobodo.“ Dr. Herbst po teh Razlagovih besedah sodi, „da on (Razlag) in njegova stranka priznavajo volilno reformo in da za vsaki prostostotni del državnih temeljnih postav se bodo vselej poganjali.“ To so že zavezniki, ki samo polovico nekoliko prestopajo in se približujejo

že popolni zvezi, in ki jih zato prav prijazno pozdravljamo.“ K takemu grenkemu norčevanju daje priliko politika, ki ni ne krop ne voda.

„Narod“ v nedeljskem listu, pisajoč o Francoskem, zasramuje „monarhijstvo“ z veliko netesnanastjo: „Faktično že zdaj kraljestvo . . . še neznanega maziljenca; — monarhični sleparji; — monarhističnim glumačem; — mesto „Marseillaise“ se slišijo zdaj pobožni romarski kori (Taki „Narodu“ se vé, kaj zoperno na njegovo republikansko uho bijejo!); — na Mak-Mahonu počiva jezuitski blagoslov“ — toliko jih je nakopičil v malo verstah zato, ker se glasovanje za prodolženje Mak-Mahonove oblasti ni obneslo po željah republikanarjev. In taki list hoče g. Hermanov govor kritizirati?

(Dr. J. Bleiweis, r. 19. nov. 1808) je včeraj obhajal svoj 66. god. Čitalnični pevski zbor zapel mu je v nedeljo večer pred hišo štiri mične pesmi. G. Bleiweis je že l. 1832 na Dunaju dal natisniti v latinskem jeziku „Dissertatio inauguralis medica de hirudine medicinali pro doctoris laurea Vindobon. pg. 55 ter l. 1843 vredovati jel Novice“; po njih in drugih delih svojih postal je pravi voditelj narodu Slovenskemu.

„Laib. Ztg.“ poroča, da nekteri nameravajo sklicati občni delavski zbor, da bi se pogovorili o političnem položaju delavcev. Nameravali so to že lani, pa so popustili, ker so videli, da se pošteni slovenski delavci ne pusté za nos voditi. Upamo, da se jim bo letos ravno tako godilo.

(Konfiscirani „Slovenec“) se je, kakor se bere v „Laib. Zeitung“, pregrešil zoper §. 65. (tedaj hudodelstvo!), in deželna sodnija ljubljanska ga je objektivno obsodila, t. j., prepovedala razširjanje konfiskovanega lista, sama pa bo vničenje zasačenih iztisov blagovoljno preskrbela.

(Narodov maneuver). Iz Gorenjskega se nam piše: V „Slov. Narodu“ od 19. t. m. stoji na tretji strani pod stavkom „Idričanje“ to-le: „G. K. Klun, stolni kaplan, nam piše, da o kočevsko-ribniški volitvi ni za sebe, nego tudi za g. Pakiža agitiral.“ V listih, ki so se raznašali po Ljubljani, tega pojasnila ni bilo. Narod tedaj še zmerom menda dela, kakor o času volitve, ko je Notranjcem dajal priklade o Hohenwartu, katerih pa listom, ki so šli na Gorenjsko, ni priložil. Pogrešali smo v listih, ki smo jih dobili na Gorenjsko, tudi telegram o govorih dr. Razlaga in Vošnjaka. Pa to naj že bo; poštenje pa tirja, da se opravičenje privatnih oseb razglasi v vseh listih, v katerih je stal napad, in da se razglasi tako, kakor ga je napadeni pisal, da se vsakemu bralcu da priložnost, prepričati se o resnici. Le na ta način se dobro ime obvaruje.“

(Zapisnik porotnikov) je, kakor naznanja mestni magistrat ljubljanski, do 26. t. m. na „rotovžu“, da ga vsak lahko pregleda ter se pritoži, ako bi bil izpuščen.

Nekteri obrtniški mojstri so slavni ljubljanski magistrat v zadnjih Novicah interpellirali zaradi novo ustanovljene obrtniške šole. Magistrat je namreč razposlal okrožnico, da morajo vsi mojstri rokodelske učence trikrat na teden v šolo pošiljati, sicer plačajo po 10—400 globe. Prišlo je v šolo 400 učencev, a izmed teh jih je sprejetih le 140, in 260 jih je kakor brez poduka, da si so ga še bolj potrebni.

* „Marseillaise“ (r. marsejšes.) je francoska puntarska pesem. Kakor rogovileži razun morije in požiganja nimajo nič izvirnega, tako so celo napév te pesmi ukradli neki maši z Nemškega.

Tu imamo pred svojimi lastnimi očmi žalosten dokaz, pravijo mojstri v omenjeni interpelaciji, da ljudsko šolstvo gre povsod rakovo pot!

(Na ljubljanskem gradu) obhajali so jetniki 19. t. m. cesaričini god s slovesno sv. mašo.

(Dr. Schaffer in meščani.) V znani gostilnici, kamor zahaja že več let mnogo ljubljanskih meščanov bolj mirnega značaja, ki se ne pečajo radi s politiko, pa vendar-le po stari navadi volijo nemškutarja, pride govorjenje na zastopnika ljubljanskega mesta, dr. Schafferja, kateri je bil pristopil k mladonemškemu „Fortschrittsklubu“. — „No, pravi precej trden meščan, to je pa vendar preveč! Jaz nočem biti Slovenec, jaz sem Kranjec, imam Nemce rad, toda Prusi pa nočem biti po nobeni ceni. Še tega se mi manjka, da bi, kakor na Pruskem, vsak junkarček mi po glavi plesal in če bi se jaz tega branil, mi s svojo palčico ali sabljico po hrbtu udrihal! O ne, tega ne, zato mi Ljubljančani nismo, da bi pošiljali ljudi na Dunaj, ki bi nas potem Prusom prodajali. Slovenec jaz nisem, kakor sem že rekel, toda Prusi pa še manj, rajši bi postal še Slovenec.“ — Tako je govoril meščan, kateri je vedno le „Kranjec“ in voli nam nasprotnega kandidata, in drugi so mu prikimali: „Res je, res, prav ima „foter“. Prusi pa ne bomo in dr. Schafferja ne volimo več.“

(Slovensko gledališče.) Preteklo nedeljo se je predstavljala Nestrojeva burka „Einen Jux will er sich machen“. Kakor naslov „Danes bomo tiči“, tako je spačena po neukretnem prevodu vsa igra, dialog, kateri je v nemškem jako gladek in šaljiv, se je v prevodu čisto zgubil; tak jezik se sliši pri ljubljanskih nemškutarjih, kedar se hočejo slovenski pačiti in s tem dokazati, da je jezik slovenski grd, okoren, neukreten, le za kmete. Tako bi se pa naš lep slovenski jezik vendar-le ne smel pačiti, kakor se je pri ti prestavi godilo. Če se v mladoslovenskih krogih, kamor zahaja prestavljavec te igre, tako govori, potem hvala za oliko! — Pa se je tudi igralcem videlo, kako nenavadna jim je taka robata in kosmata slovenščina, ki je vrh tega vsa namešana z neprijetno govorico ljubljanskih „frav“ in „kršenic“. — Se vé, da o taki igri ne moremo druzega poročati, kakor, da je bilo gledališče polno, ker so ljudje kaj boljšega pričakovali. Ven gredé pa so rekli: „Škoda za denar!“

Razne novice.

— Deželni glavar vitez Kaltenegger in njegova gospa sta darovala 150 goldinarjev za otroško bolnišnico.

— Železnica med Trebižem in Belakom ki se je 10. t. m. za poskušnjo že rabila, se je danes za občinstvo odprla.

— Koroški deželni odbor poslal je ministertvu prošnjo, da se dovoli zidanje železnice med Trebižem in Ponteblo in med Loko, Skednjem in Trstom. Tudi Tržačani so menda poslali prošnjo z 12000 podpisi, da naj se med Trstom in Severom naredi še ena železnica, naj bo že čez Predil ali čez Loko.

— Večerni vlak Gorenjske železnice zdaj prihaja v Ljubljano ob 1/4 10, zjutraj ob 10. odpeljava se pa iz Ljubljane zjutraj ob 1/4 6 in popoldne ob 1/4 3.

— V Kočevji je za deželnega poslanca izvoljen gosp. Braure. Dobil je 45 glasov; g. Kromer jih je zadnjič imel 59.

— V Idriji bodo 27. t. m. volili deželnega poslanca, namesto umrlega gosp. Irkiča. Narodnjaki se ne bodo volitve vdeležili.

— G. Janko Krsnik, bivši suplent na c. kr. realni in viši gimnaziji v Novomestu, gre za nam. glavnega učitelja na c. kr. učiteljsko izobraževališče v Gorico.

— Matija Sancin iz Brega nam piše, da ni pisal ne pisati ukazal „Poslanega“ v 10. št. „Slovenca“, kteremu je podpisan Matija Fežekov.

— Nek kmet iz Polan pri Kresnicah gnal je 17. t. m. iz Ljubljanskega semnja par volov proti domu. Pri Kresnicah bila je pot zaprta, ker je ravno železnični vlak prisopihal. Vola se splašita, podreta ograjo in prideta pod vlak, ki jih je zmečkal. Vlak je zdrdral iz šin, pa se vendar druge škode ni zgodilo.

— Požarji. V Preserjah je gorelo 30. okt. pri Gregovju Trevcu. Škode je okoli 300 gld. Pogorelec bil je zavarovan. — 12. t. m. pogorel je v Velesovem kajžar J. Vidar, škode ima 1000 gld., zavarovan pa je le za 300 gld. Zgorelo mu je boje tudi za 140 gld. denarja. — 6. t. m. je pogorel F. Klobčič v Prevojah, okraj Kamniški. Škode je 500 gld., zavarovan je bil za 800 gld.

— Dnevne potrebe vladarjev. Ruski car potrebuje na dan 25000 tolarjev, turški sultan po 19000 tolarjev. Ranjki Napoleon III. je porabil 12000 tolarjev, Viktor Emanuel porabi 8250, pruski cesar Viljem 8210 tolarjev, angleški kraljici je dovoljenih le 5250 tolarjev in našemu cesarju je 16000 goldinarjev na dan zadosti.

Poslano.

Slavno vredništvo!

V 12. št. Vašega vrlega „Slovenca“ sem bral med dopisi tudi poročilo iz Skednja, ktero govori o črni sv. maši, peti za rajnega pevca ondašnje cerkve, kterega je pred malo časom kolera pobrala. Ker to poročilo posebno mene zadeva, in o meni več pové, kakor pa v resnici je, dovolite mi, da Vam to reč nekoliko bolj pojasnim.

Črna sv. maša ni bila peta v Trstu pri starem sv. Antonu, ampak v Skednju, in jo tudi nisem jaz pel, ampak ondašnji prečast. g. dekan Jakob Koman; jaz sem la asistiral.

Da sem ponujen dar vdovi ranjega podelil, ravnal sem le po lepem zgledu skedenjskega pevskega društva in imenovenega prečastitega g. dekana, kateri so svojo pastirsko ljubezen do sebi izročene čede tudi v žalostnem času kolere na prelep način razodeli, in spolnil sem nadalje dolžnost hvaležnosti, ktero sem imel do ranjega pevca. Leta 1866. je namreč kolera enako hudo po Skednju razsajala. Med drugimi žrtvami, ktere je tirjala, bil je tudi eden mojih bratov. Trideseti dan po njegovi smrti imeli so imenovani prečast. g. dekan za-nj črno sv. mašo, pri kateri je ravno to pevsko društvo pelo; za svoj trud pa ni hotelo nobenega daru, ampak enako svojemu duhovnemu pastirju, se je tudi ono zastonj potrudilo. Med tistimi pevci bil je tudi ta, kterega je zdaj kolera pobrala. Če se je tedaj on za mojega ranjega brata zastonj potrudil, tirjala je hvaležnost, da sem tudi jaz v enaki žalostni priložnosti kaj malega za-nj storil.

Tako, upam da sem Vam omenjeno poročilo o skedenjski črni sv. maši zadostno pojasnil, in želim in prosim, da tudi Vi v svojem vrlemu „Slovenca“ to reč pojasnite.

V Trstu 21. novembra 1873.

Peter Martelanec,
duhovni pomočnik
pri starem sv. Antonu.

Umrli so:

18. nov. Pavel Stor, klobučarski pomočnik, st. 48 l. za pljučno naduho.

19. nov. Marija Ziler, dete fabr. delalca, st. 2 leti in 10 mes., za božjastjo. — Janez Zagorec jetnišničar v pokoju, st. 64 l., za srčno vodenico. — Anton Mihevec, voznikovo dete, st. 17. mes. za kozami.

20. nov. Jurij Benda, krojač, st. 70 l., za jetiko. — France Plavkar, delavski otrok, st. 8 dni, in Karol Tomazin, prvo-rojeni dvojček pekovsk. pomočnika, st. 7 dni, za krčem v čeljustih.

Opisano:

Služba gospodarskega cenilnega poročevalca pri okr. cenilni komisiji v Celji s 3, 4 ali 5 gl. na dan, oglasiti se je v 6 tednih pri c. kr. dež. komisiji za ured. zemlj. davka v Gradci. — Pri okr. sodnji v Novem mestu služba pisarja s 30 gld. na mesec; oglas v 14 dneh. Pri mestni občini v Kočevji služba občinskega služabnika z 200 gld., oglas do 15. dec.

Eksekutivne dražbe.

15. dec. 1873 in 15. jan. 1874 hiši A. Ješenakovi v Ljubljani. — 16. dec. 1873, 16. febr. 1874 posestvo M. Masdovo v Srednji vasi, okr. Kranjski, cenj. 244 in 239 gld. — 10. dec. posestvo M. Jamnikova v Ljubljani, — 13. dec. posestvo J. Petelinovo v Laperjah, okr. Velikolaški, cenj. 737 gld. 18 kr. — 10. dec. 1873, 10. jan. in 11. febr. 1874 posestvo J. Saterjevo na Igu, okr. Ljubljanski, cenj. 1449 gld. 80 kr.

Telegrafične denarne cene

22. novembra.

Papirna renta 68.65. — Srebrna renta 73.50. — 1860letno državno posojilo 102.—. — Bankine akcije 9.65 — Kreditne akcije 227.50. — London 114.—. — Srebro 109.75. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleonsd'or —.—.

Denarstvene cene.

Državni fond.		Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta		68.65	69.20
5% renta v srebru		73.10	73.30
Srečke (lozi) 1854. l.		93.50	94.—
" " 1860. l. celi.		101.75	101.25
" " 1860. l. pol.		109.—	110.—
Premijski listi 1864. l.		135.50	136.—
Zemljiščine odveznice.			
Štajarske po 5%		89.50	90.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%		89.50	90.50
Ogerske po 5%		75.—	75.75
Hrvaške in slavonske po 5%		74.—	74.50
Sedmogradske po 5%		73.—	73.50
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke		964.—	955.—
Unionske banke		120.—	125.—
Kreditne akcije		228.—	218.50
Nižoavstr. eskomptne družbe		845.—	850.—
Anglo-avstr. banke		144.50	142.50
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gld. a. v.		168.50	168.50
Tržaške " 100 " k. d.		—.—	—.—
" " 50 " " "		56.—	57.—
Budenske " 40 gld. a. v.		23.50	24.—
Salmove " 40 " " "		34.—	35.—
Palfi-jeve " 40 " " "		23.—	23.50
Clary-jeve " 40 " " "		31.50	32.—
St. Genois " 40 " " "		23.50	24.—
Windischgrätz-ove " 20 " " "		22.50	23.50
Waldstein-ove " 40 " " "		24.50	25.—
Srebro in zlato.			
Ces. cekini		5.44	5.44
Napoleonsd'or		9.13	9.14
Srebro		109.—	110.—

Odgovor na „Poslano“ v „Slovenca“ št. 16.

Na naš opomin v „Novicah“ 19. t. m. je prišlo 21. t. m. v Pešto za Slovaško gimnazijo od g. general-direktorja pl. Treuensteina 31 gold. 12 kr.

Če bi pa mi ne bili g. pl. Treuensteina, ki je že osem mesecev pestil ta denar, v „Novicah“ in „Slovenca“ podregali, kdo vé, kdaj bi bil prišel denar tje, kamor mu je bil namen.

Veseli nas pa, da je naš opominj tako dober uspeh imel.

(13—1)

Več tistih, ki so kaj dali.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.